

V. M. I

VII

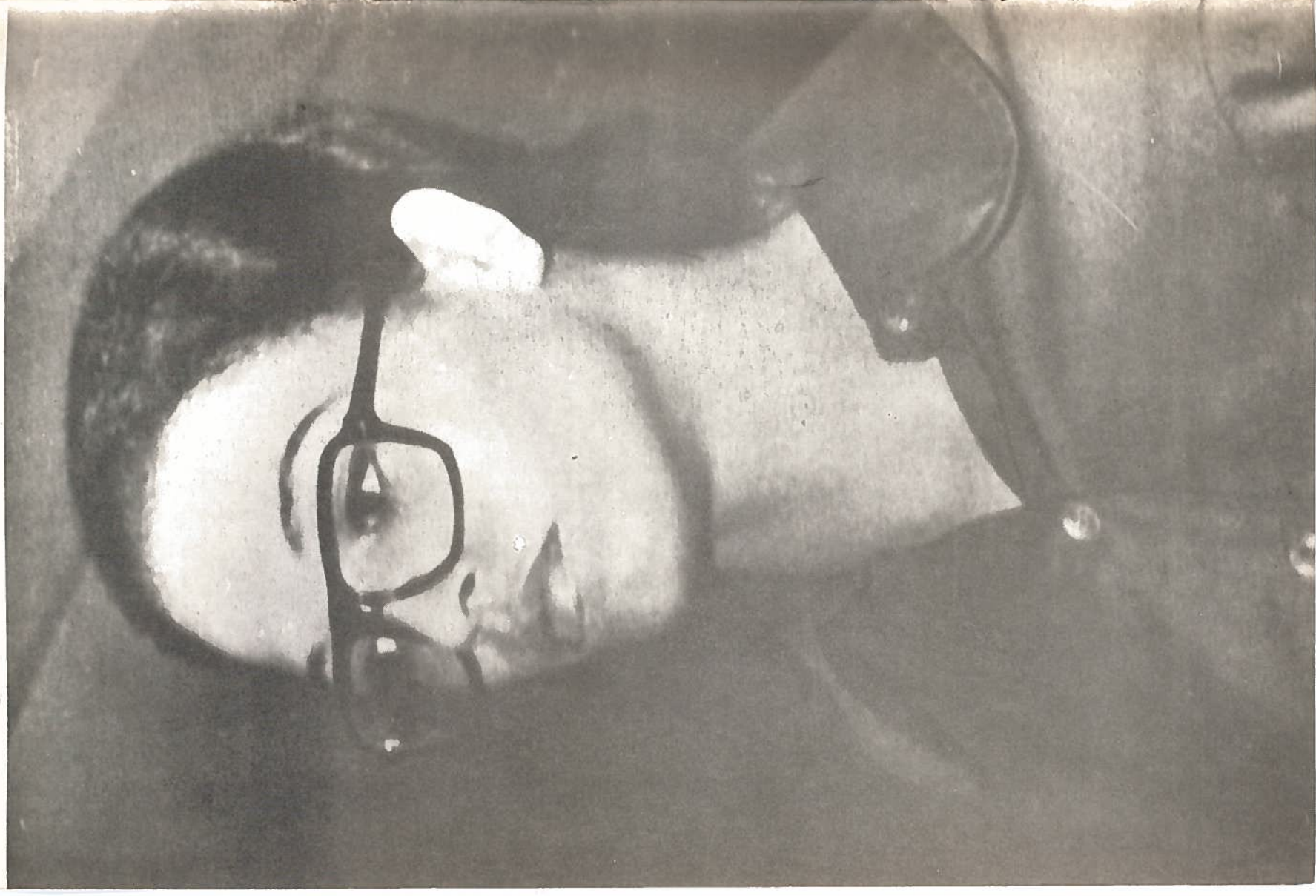

vlaams marxistisch tijdschrift - 1

verschijnt driemaandelijks - zesde jaargang - maart 1971

INHOUD

- Ludo ABICHT : De Black Panther Party, een belangrijke
nieuwe ontwikkeling van de zwarte
ontvoogdingsstrijd in de Verenigde Staten
van Amerika
blz. 3
- Guy COOREMAN : De Soledad Brothers
blz. 5
- Angela DAVIS : Solidariteit
blz. 13
- Willem PEE : Rudolf Breitscheid (Keulen 2 november 1874
- Buchenwald 24 augustus 1944)
blz. 17
- R. GUTWIRTH : Brief aan Jacques Dhaenens
blz. 36
- Guy COOREMAN : Nawoord
blz. 38

NU meer dan OOIIT in de belangstelling :

Boeken over het rassenprobleem en politiek in de U.S.A.

- E. CLEAVER : **Soil on ice** - Brieven en essays.
Ned. paperback. 180 blz. 160,— fr.
- E. CLEAVER : **Artikelen en toespraken na zijn gevangenschap.**
195 blz. 185,— fr.
- Stokely CARMICHAEL : **Black Power.**
De ideologie van de zwarte macht in de U.S.A.
217 blz. 142,— fr.
- MASNATA : **Pouvoir, société et politique aux Etats-Unis.**
Pet. Bibl. Payot 345 blz. 95,— fr.
- Noam CHOMSKY : **American power and the New mandarins.**
320 blz. 64,— fr.
- Bobby SEALE : **Seize the time** - Geschiedenis van « Black Panther Party ». Engelse pocket. 476 blz. 72,— fr.
- Jerry ROBIN : **Do it!** - Scenario voor de revolutie.
Met voorwoord van E. Cleaver. Eng. pap. 255 blz. 159,— fr.
- H. Rap BROWN : **Die, Nigger, Die** - Autobiografie.
145 blz. 127,— fr.
- NEW LEFT READER : **Verzameling essays** van o. a. MALCOLM X, F. FANON, H. MARCUSE, F. CASTRO e. a.
Eng. pocket. 312 blz. 93,— fr.

Ook in het PROZA komt dit onderwerp voor :

- J. HOROWITZ : **Harlem** - Verbijsterend relaas uit de negerwijken. 245 blz. 165,— fr.
- J. BALDWIN : **Een picknik om nooit te vergeten.**
Verhalen. 225 blz. 160,— fr.
- J. BALDWIN : **Niemand hoort mijn naam.**
192 blz. 160,— fr.
- F. KNEBEL : **Trespas** - Toekomstbeeld van het Amerika van morgen.
Eng. pocket. 340 blz. 64,— fr.

★

Deze, en talrijke andere titels zijn steeds beschikbaar bij :

Boekenfonds MARNIX

AJUNLEI 18 (achterzijde G.B. - Veldstraat) - 9000 GENT
TOEGANG VRIJ.

Tel. (09) 25.10.92

Doorlopend geopend van 8.30 u. tot 18.30 u.

Wij, de BPP, bestrijden het rassisme niet met rassisme. Wij bestrijden rassisme met solidariteit. Wij bestrijden het uitbuiterskapitalisme niet met zwart kapitalisme. Wij bestrijden kapitalisme met principeel socialisme. Wij bestrijden het imperialisme niet met nog meer imperialisme maar wel met proletarisch internationalisme.

Bobby Seale

een belangrijke nieuwe ontwikkeling van de zwarte ontvoogdingsstrijd in de Verenigde Staten van Amerika.

Om verscheidene historische en politiek-sociologische redenen kan men de stichting en het succes van de Black Panther Party (BPP) sinds 1966 beschouwen als een kwalitatieve sprong in de bewustwording van de zwarte minderheid.

De principiële tegenstelling is voor de BPP niet meer een rassenconflict, maar wel integendeel een klassenstrijd.

Daaruit volgt, dat ze van zichzelf uit tot een marxistische analyse van de situatie gekomen is en daardoor de eerste bewust marxistisch-leninistische zwarte organisatie vormt.

Een ander, heel belangrijk gevolg van die analyse is haar samenwerking met alle verdrukte minderheden en met de gehele progressieve beweging in de USA; getuige hiervan haar komitees tegen het Fascisme, de UFAF-konferentie (United Front against Fascism) in 1969 en haar contacten met de verschillende groepen.

In tegenstelling met de vroegere beweging voor burgerrechten is de BPP vooral in de ghetto's van het noorden en het westen gevestigd; zij werkt aldus in een bevolking die men als nieuw proletariaat, gedeeltelijk zelfs korrekt als lompenproletariaat kan bestempelen.

Haar acties gaan steeds uit van de onmiddellijke noden der plaatselijke bevolking, en dit zowel in de buurten als in de fabrieken; ze probeert via die acties een nieuw bewustzijn mee te geven.

Alhoewel de BPP principeel binnen de wet blijft, beantwoordt ze het geweld van de

Bobby Seale

Marx en Engels zegden dat het lompenproletariaat niets zou doen voor de revolutie. Maar als de organisatie geen verbinding krijgt met het lompenproletariaat, er niet voor zorgt dat er een mogelijkheid ontstaat om de pooier, de prostitutie, de werkloze, de neergeschopte, de kerel die een bank berooft, die politiek niet bewust is — dat is de betekenis van lompenproletariaat — te organiseren, als je geen verbinding legt met die kerels, dan zal de machtsstructuur die tegen jou organiseren.

machthebbers met geweld (zelfverdediging), maar gelooft daarbij niet in individuele terroristische acties. De politieke betekenis van haar organisatie en opvoeding in het volk is groot genoeg om het riziko te lopen in een repressieactie de vrijheid of het leven erbij in te schieten.

Historisch valt de stichting van de BPP samen met het einde van de grote beweging voor burgerrechten van Dr Martin Luther King, die voor het eerst sinds honderd jaar aan de zwarten het besef gegeven had, dat ze door gemeenschappelijke actie hun situatie konden veranderen, met andere woorden, dat hun toestand niet door het lot, maar door mensen en structuren zo geworden was.

Ekonomisch en technisch is er nu pas een massale socialistische oplossing mogelijk voor het probleem der werkloosheid, die door automatisatie en overproductie veroorzaakt is.

Er is dus voor de eisen van de BPP, hoe wettelijk en «reformistisch» ze op zichzelf ook zouden mogen zijn, geen oplossing mogelijk binnen het bestaande kapitalistische systeem.

Het is, helaas, niet uitgesloten dat een grondige repressie de BPP zou kunnen breken; maar de sociaal-ekonomische ongerechtigheid, waaruit ze ontstaan is, zal soortgelijke groepen - en steeds meer radikale - voortbrengen zolang de zwarten en de andere minderheden, naast de officiële «burgerrechten» ook niet hun «mensenrechten», hun recht op een menswaardig bestaan verkrengen hebben.

Uiteindelijk zal het succes van de BPP afhangen van de kracht van het eenheidsfront van progressistische groepen dat ze tot stand kan brengen.

En heel concreet betekent dat de samenwerking met de Amerikaanse arbeidersklasse.

4

Van de 30.000.000 Amerikanen die officieel als arm te boek staan (dwz. per dag minder dan 110 fr. verdienen) is de helft zwart.

Zwart-blanke samenwerking met zwarte mensen aan de leiding omdat het verschijnsel van rassisme en uitbuiting onder het kapitalisme niet alleen de zwarte mensen onderaan de sociale ladder geplaatst heeft, maar ook het vermogen van de blanken om radikaal te strijden heeft verlamd.

Angela Davis

Indien dit niet zou gebeuren bleef de Beweging marginaal, ook al zou ze erin slagen de meerderheid van de kleurlingen en de studenten te overtuigen.

Ludo ABICHT (Oostende 1936)

Deed zijn humaniora in Antwerpen, in 1958 zijn kandidatuur klassieke filologie voor de centrale examencommissie en in 1963 behaalde hij aan de Rijksuniversiteit te Gent zijn licentiaat in de germaanse filologie. Studeerde ondertussen filozofie in Nijmegen. Was tijdens zijn studententijd actief in de vredesbeweging.

Trouwde met Monika Triest (kinderen Bart en Hilka) en werd leraar aan het Lyceum van Blankenberge, waar hij in 1964 aan de deur vloog nadat hij erin geslaagd was met sukses een blankenbergse groep op te richten voor de AA-mars.

Na nog een jaar marxistische studies in Tübingen, waar hij vooral door Ernst Bloch beïnvloed werd vertrok hij over there waar hij vanaf 1965-66 in Fredricton, New Brunswick, assistent duits werd. Hij militeerde er in de «Civil Rights beweging en werkte in het indiaans rezervaat. Daardoor vloog hij ook in Fredricton buiten.

Sinds 1968 is Ludo Abicht assistent voor duits en voor marxistische filozofie aan het Antioch College, Yellow Springs, Ohio. Hij blijft er nog altijd actief in de vredesbeweging, nu de beweging tegen het imperialisme, en militeert in de «support»-groepen voor o.m. de Black Panther Party.

Guy Cooreman

de soledad brothers

Men zou deze story op veel verschillende tijdstippen kunnen laten beginnen. Op 26 januari 1971 bvb., als Angela Davis haar zevenentwintigste verjaardag viert in een cel zonder ramen van de San Rafaël gevangenis in Californië. Of héél ver terug in de tijd, tot maart 1931, toen negen jonge zwarten (tussen dertien en twintig jaar oud) aangehouden werden wegens de vermeende verkrachting van twee blanke meisjes, ergens in het zuiden, in Alabama. De lynch justitie stelde alles in

Haywood Patterson: Scottsboro Boy, Victor Gollancz, London, 1950

5

Terwijl Angela Davis voor het rassistentribunaal van San Rafael gesleept werd, zet de USA-eerste luitenant Calley — de amokloper van My Lai — zijn wel-doende skivakantie verder. Alhoewel hij officieel door het militair gerechtshof beschuldigd werd met voorbedachten rade 102 oosterlingen (!) te hebben vermoord, moest hij enkel op 11 januari van dit jaar voor zijn rechters verschijnen: in uniform en met al zijn eretekens. Hijzelf beschouwt zijn «proces» in Fort Benning (Georgia) als het toppunt van zijn carrière.

Door zijn kontrakten met «Esquire magazine» en «Viking Press» kon hij reeds een mooie 150.000 dollars opstrijken. Gouverneur Wallace noemde hem een «groot» Amerikaan.

Iedereen is zo vriendelijk tegenover mij, zo zei hij tot een korrespondent van «News week». Dat alles laat me gevoelen dat ik een belangrijk personage ben. (...) Ook tijdens de processen tegen nazi-oorlogsmisdadigers beriepen die zich op het feit dat ze enkel op bevel van hun leiders hadden gemoord. Maar die leiders werden echter in Nürnberg opgeknoot!

Klaus Steiniger

Zwarte en blanke gevangenen raakten er handgemeen en een van de bewakers herstelde de orde op zijn manier: hij verstuurde met een machinegeweer naar de zwarten in de strijd en schoot er aldus drie omver. Er ontstond beroering over deze kordate oplossingsmethode maar een klacht tegen de cipier werd opzij geschoven en de man mocht zelfs uiteindelijk een bedankje krijgen van de prokureur van Monterey, wegens «bewezen koelbloedigheid».

Deze geloofde koelbloedigheid was er de oorzaak van dat hij enkele uren nadien het slachtoffer werd van de verbolgen woede der zwarte gevangenen.

De gevangenisdirectie maakte van de gelegenheid maar al te gretig gebruik om Georges Jackson en zijn twee vrienden van die moord te beschuldigen. Protest en getuigen ten ontlaste mochten niet baten en de beschuldigten kwamen in de afzonderingscel terecht.

Het gerucht over die wraakneming kon echter niet lang geheim gehouden worden en er ontstond weldra in geheel Californië een protestbeweging tegen de voorgenomen legale moord. En de gerechtelijke instanties, die aanvankelijk gedacht hadden dat ze het ganse zaakje konden regelen als een routineformaliteit zonder veel problemen moesten voorlopig inbinden en tijd nemen om de ganse procedure degelijk «voor te bereiden».

Dat dit nodig was bleek reeds uit de belangstelling die het pas gestichte verdedigingskomitee overal trok. Mensen met internationale faam zoals de Nobelprijswinnaar Prof. Dr. Linus Pauling, Benjamin Spock en anderen traden tot het komitee toe. Ook Angela Davis, assistente aan de universiteit van Los Angeles/California.

Dit is dus het punt in onze geschiedenis waar we bij Angela belanden. Vanaf dit

ogenblik wordt haar lot zeer innig met dat van de Soledad Brothers verbonden.

Angela Davis werd geboren in Birmingham, Alabama. Datzelfde Alabama van de Scottsboro Boys, veertig jaar voordien. Datzelfde Birmingham van de grote manifestaties en protestbetogingen die er onder de leiding van Dr Martin Luther King enkele jaren geleden op touw gezet werden.

Ze was de dochter van kleine zwarte middenstanders, slaagde erin naar New York te trekken om er te studeren, haalde er een studiebeurs die haar in staat stelde naar Europa te reizen waar ze verder studeerde aan de Sorbonne in Parijs en de universiteit van Frankfurt/Main. Zij komt er in contact met de gauchistische filosoof Herbert Marcuse, raakt meer en meer in de ban van het Marxisme-Leninisme om uiteindelijk — na nog een verblijf in het socialisties Cuba — naar haar land terug te keren. Ze neemt er contact op met de marxistische arbeidersbeweging en de verschillende contestatiegroepen, wordt lid van de Che Lumumba Club, een organisatie van de KP, om tenslotte toe te treden tot de kommunistiese partij der Verenigde Staten.

Eldridge Cleaver (1968)

Haar toetreden tot de KP verduidelijkte Angela als volgt:

«Maar we zagen in dat als wij als zwarte mensen ons ten doel stelden het kapitalisties systeem te vernietigen, dat we een poging tot zelfmoord zouden doen als we dat alles alleen zouden proberen.

Het hebben van bondgenoten was een kernvraagstuk. En behalve studenten hebben we belangrijke bondgenoten nodig in het produktieapparaat. Ik ben niét van mening dat alle blanke arbeiders noodzakelijk onverbeterlijke konservatieven hoeven te zijn. Zwarte leiding in de strijd van de arbeidersklasse is noodzakelijk om de nodige sektoren daarvan te radikalizeren.

Dat Dr Martin Luther King moest sterven stond vast. Want King was een man die in het aangezicht van een vijandige en rassistiese natie, die er nooit twijfel liet aan bestaan dat ze er eenvoudig niet aan dacht om de grieven van de in knechtschap levende zwarte koloniale onderdanen op welke manier dan ook te herstellen, steevast bleef weigeren de leer en het principe van de geweldloosheid te laten varen. Voor de zwarte militanten was Dr King een halstarrig onverzettelijk struikelblok (...) wat niet wegnam dat die zwarte militanten bereid waren om hem zijn gang te laten gaan en rustig af te wachten tot Dr King zijn rol zou hebben uitgespeeld. De kogel van de moordenaar vermoordde niet alleen Dr King, hij vermoordde een periode uit de geschiedenis. Hij vermoordde een bepaalde hoop, en hij vermoordde een droom.

Wij zijn niet het enige onderdrukte volk in dit land. Wij zijn een avant garde macht in de revolutie omdat wij de meest onderdrukten zijn. De mexikaanse Amerikanen, de Portorikanen, de Amerikaanse Indianen, de japanse Amerikanen, de arme blanken; al deze groepen hebben reden tot vechten. En de repressie zal hen tot de strijd dwingen. Het is echter niet zeker dat de arme blanken hun racisme zullen kunnen overwinnen. Wij bezitten de sleutel tot de bevrijding over de ganse wereld.

H. Rep Brown

(...) We moeten ons als zwarte mensen aan het hoofd van een revolutie plaatsen waarbij massa's mensen worden gemobiliseerd om het kapitalisme te vernietigen en om uiteindelijk het socialisme op te bouwen en zo niet alleen onze eigen mensen te bevrijden, maar alle onderdrukten in dit land.

Mijn beslissing om lid te worden van de kommunistiese partij is mede gebaseerd op de banden die deze partij heeft met revolutionaire bewegingen over de hele wereld.»

Zij ook komt dus in dat verdedigingskomitee voor de Soledad Brothers, samen met vele andere Amerikaanse progressisten. En samen met de partij der zwarte panthers, (deze Black Panthers die evenals zij de solidariteit van alle verworpenen der Verenigde Staten op hun programma hebben staan.

De onmiddellijke verdediging van Georges Jackson was de meest dringende opgave van het komitee. Jackson was immers reeds een tot levenslang veroordeelde (ook al was dat gebeurd volgens de beruchte van-één-tot-één-formule) en nu hij van moord op de cipier beschuldigd was kon men er zeker van zijn dat hij de gaskamer, de doodstraf niet zou kunnen ontlopen.

Angela, motor van de veelvuldige acties voor de beschuldigten, verliet er haar baantje aan de universiteit door en de gouverneur van Californië, de ex-mislukte filmster en onverbeterlijke rechts-radikaal Reagan, laat geen enkele gelegenheid voorbij gaan om Angela te intimideren, te vervolgen en te bedreigen.

Als er uiteindelijk onverbloemde doodsbedreigingen aan haar adres geuit worden besluit Angela niet meer alleen in het openbaar op te treden en van dan af laat ze zich vergezellen door de jonge Gewapende Jonathan Jackson, broer van die

10

Georges Jackson die op zijn doodvonnis zit te wachten.

Dat de jonge Jonathan met een geweer rondlopen kon is voor Amerikaanse verhoudingen weer helemaal niet ongewoon.

De wet, de grondwet zelfs, die ontstaan is op een ogenblik dat Amerika nog een natie van pioniers was, waarborgt aan elke Amerikaanse staatsburger het recht om zich te bewapenen. Ongewoon voor de USA was wellicht wél dat de BPP de eerste zwarte partijorganisatie geweest was die besloten had openlijk van dit recht gebruik te maken; die dit burgerrecht ook voor de zwarten in de States opeiste en daardoor het sinds jaren bestaande monopolie van Ku Klux Klan lui en rechtse vechtersbazen à la Minute Men verbrak.

Wat er juist omgegaan is in de geest van de jonge Jonathan Jackson zullen we waarschijnlijk nooit te weten komen. Eén feit staat vast. Op de dag dat het proces tegen zijn broer en diens vrienden plaats vond drong hij met een geweer de rechtszaal binnen, bevrijdde er de gevangenen en nam enkele andere aanwezigen mede als dekking en gijzelaars. Onder de vier mensen die tijdens het wegrijden van de celwagen met bevrijde gevangenen en gijzelaars neergekogeld werden bevond zich ook Jonathan...

Op het ogenblik der gebeurtenissen bevond Angela zich in New York. Dat belette niet dat gouverneur Reagan een aktie op touw liet zetten om haar van medeplichtigheid in de overval te beschuldigen, haar moord en ontvoering aan te wijzen, er op wijzend dat het geweer van Jonathan Jackson door haar gekocht was geweest, en dat zij het brein was achter een grootscheepse aktie om de orde en de rust te verstoren etc. En medeplichtigheid in dergelijke misdrijven betekent volgens de wet in Californië de doodstraf. De gaskamer.

11

Dit land is uit geweld voortgekomen. Geweld is net zo Amerikaans als kersepudding.

H. Rep Brown

Vanaf 19 augustus stond ze op de lijst van de tien meest gezochte misdadigers en op 13 oktober, na een speurtocht door het ganse land, lukt de FBI erin Angela aan te houden. De gouverneur van de staat New York, Rockefeller, tekent het uitwijzingsbevel naar Californië. Deze uitwijzing wordt op regelmatige tijdstippen uitgesteld wegens het verontwaardigde protest van de openbare opinie in de USA. Op 22 december gaat de politie er uiteindelijk toe over.

De helse kring is gesloten. Angela Davis, spil van het verdedigingskomitee voor de Soledad jongens werd aanleiding tot het oprichten van een bredere kring aktiekomitees, voor haar bevrijding, die der Solodad jongens, van Bobby Saele, voorzitter van de BPP, van alle in de gevangenis opgesloten zwarte panthers en uiteindelijk van alle politieke gevangenen in de verenigde staten.

Want Angela heeft gelijk als ze er bepaalde persorganen het verwijt van maakt dat ze de aktie al te zeer op haar persoonlijke toespitsen, dat ze de indruk geven dat Angela Davis een speciaal geval zou zijn (een jonge, aantrekkelijke vrouw, universitair geschoold, de «beste leerlinge van Marcuse» enzovoort).

Angela Davis is enkel een schakel in die lange keten van rassenvervolgelingen in de USA, keten waarvan we de dag van vandaag nog het einde niet te zien krijgen. Angela ziet de politieke situatie in het land zeer duidelijk als ze stelt: «Een belangrijk thema in de strijd voor de politieke gevangenen moet eerder aanvallend dan verdedigend zijn. Het moet bestaan in het doen terecht staan van het bankroete juridiese sisteem en de daarbij behorende aanhangsels: de gevangnissen en huizen van bewaring. We moeten het hele sisteem bloot leggen en de beweging voor de vrijlating van de politieke gevangenen konkreet verbinden met de bewegingen aan

12

Het is niet overdreven te stellen dat de toekomst van de hele mensheid afhangt van het resultaat van wat er nu in Amerika gebeurt. Dit is een schokkende realiteit voor de rest van de wereld; men moet zich wel voelen als passagiers in een supersoniese straaljager die gedwongen zijn hulpeloos toe te zien hoe een stelletje rotzoischoppers, dronkaards en idioten vechten om de stuurknuppel en de stoel van de gezagvoerder. Het fundamentele probleem waarmee de wereld tans gekonfronteerd wordt is, of Amerika naar rechts of naar links zal afbuigen.

Eldridge Cleaver

basis die in de kerkers over het gehele land ontstaan. Op dit kritieke moment zal het sukses van de beweging niet alleen afhangen van de vraag of ze in staat zal zijn de politieke gevangenen te bereiken maar misschien meer nog van de vraag of ze in staat zal zijn uit te groeien tot een beweging die gericht is op de omverwerping van het sisteem zelf.» Ook in ons land startte de beweging voor de verdediging van Angela Davis. Ze startte met sukses.

De aanhouding van Angela Davis diene als waarschuwing.

Richard Nixon, president der USA

Het adres van het komitee in de Verenigde Staten luidt: National United Committee to free Angela Davis, 3450 W. 43 rd Street, Suite No 104, Los Angeles - Calofornia 90008 - USA.

Angela Davis

solidariteit

De burgerlijke pers heeft mijn recente aanhouding door de bondspolitie als een aanleiding gebruikt om de amerikaanse opinie eens te meer in de war te brengen. Door in alle artikels de aandacht rond mijn persoon en mijn evolutie te koncentrereren was het er duidelijk om te doen de politieke problemen, die met mijn geval verbonden zijn, te verdoezelen. Als men abstraktie maakt van mijn akademiese graden, mijn uiterlijk

13

voorkomen en de psychologische make-up ziet mijn werkelijke situatie er voor 't ogenblik als volgt uit: De reactionaire politiemacht heeft besloten me te vervolgen omdat ik een kommunistiese revolutionaire ben, iemand die, samen met miljoenen onderdrukte mensen in de wereld deel uitmaakt van een revolutionaire beweging wier doel het is alle hinderpalen op de weg naar de vrijheid omver te werpen.

In plaats van die massa's papier te verkwisten om te proberen mijn verleden op te roepen hadden die kranten en tijdschriften er beter aan gedaan het feit openbaar te maken dat honderden Amerikaanse revolutionairen zich in een zelfde dwangpositie bevinden.

Regeringsinstanties maken gebruik van de gemeenste en meest barbaarse methodes om zich van diegenen te ontdoen die zich tegen het rassisme keren, die de kapitalistiese uitbuiting ontmaskeren en ageren, organiseren en strijden voor hun vrijheid.

Een massa leden van de Black Panther partij werden kreupel geslagen of vermoord, anderen werden gedwongen om uit te wijken, honderden bevinden zich in de gevangenissen. En de Soledad-gevangenen gaan verder met hun strijd tegen de vertegenwoordigers van het repressieve gevangenisstelsel dat geprogrammeerd werd om eenieder die het waagt tegen rassisme het woord te voeren en de vrijheidsgedachte onder de gevangenen te verspreiden, naar de dood in de gaskamer te drijven. Ronald Reagan en de staat Californië die begonnen met me mijn werk af te nemen, verlangen nu naar mijn dood. Waarom?

Niet omdat ik de gevaarlijke criminele ben zoals zij dat schilderen, niet op basis van de ineengeflanstste aanklacht waarvoor geen spoor van bewijs te vinden is, maar

14

Alhoewel een procedure tot uitlevering normalerwijze een jaar of nog langer duurt, werden in het geval Angela Davis binnen de zeven weken acht rechtsprocedures opgelost, in het raam van een systeem van rechters die zonder nadenken doodsvonnissen vellen. Geen enkele rechter bracht de moed of het verlangen op om de verzonden bewijzen aan een onderzoek te onderwerpen. Alle rechters hebben zich blindelings en schaafteloos aan de zijde van het lynchepeupel geschaard. (...)

Dit is een terugkeer naar de tijd van het onrecht, zoals dit voor honderd jaar tijdens de slavenjaren stond. Deze ontwikkeling past in het raam van de samenzwering, die door Mitchell en Agnew aangekondigd werd en die tot doel heeft het land zo ver naar rechts te duwen dat het niet meer te herkennen zou zijn. Dit is het gevaar dat zich verbergt achter deze blitsoorlog van het onrecht, van de mobilisering der gerechtschoven voor de beschikkingen van de rechtse ekstremisten, de rassisten en de huichelaars.

(...) De terechtstelling der Rosenberg's mag zich niet herhalen. Daarom doen wij een oproep, niet alleen aan die mensen in de Verenigde Staten, die Angela Davis klaarblijkelijk ondersteunen, maar tevens aan alle volkeren van de wereld die begaan zijn met de strijd tegen het imperialisme en het nekolonialisme en voor de democratie.

Henry Winston, voorzitter KP-USA

Gus Hall, sekretaris-generaal KP-USA

wel omdat volgens hun geperverteerd brein een revolutionair a priori een misdadiger moet zijn.

Me aan Reagan en zijn handlangers overleveren op het ogenblik dat het aanhoudingsmandaat uitgevaardigd werd ware net hetzelfde geweest als vrijwillig het hoofd op de kapblok van de beul leggen.

De dood van Jonathan Jackson in San Rafaël was niet alleen voor mij, zijn vrienden en zijn familie een zware en vreselijke slag. Zij was eveneens een verlies voor de gehele revolutionaire beweging.

Elke zwarte man, elke zwarte vrouw beseft maar al te best welke ondraaglijke druk tot Jon's dood leidde. Hij werd in volle strijd neergeslagen. Zijn moed en het offer van zijn leven laten ons een verplichting na, die door geen enkele kracht ooit uitgewist kan worden.

Mijn vlucht is vergeefs geweest. Men heeft me gearresteerd. Voor mijzelf betekent dit dat ik alle kracht verzamelen moet om het monsterachtige systeem te bevechten. Maar het voornaamste is niet dat er weer een meer aangehouden werd maar wel dat de revolutie verder aan vitaliteit en kracht wint.

Onze vijanden staan tegenover een bevolking die er zich meer en meer van bewust wordt dat het gekoncentreerde streven om revolutionairen het zwijgen op te leggen en te vermoorden enkel een andere vorm is van de dagelijks gepleegde volkerenmoord, de politiebataliteiten en het ellendige leven in de Ghetto's en in de Barrio's. De volksmassa's zullen hun verplichtingen nakomen en de mannen en vrouwen, die hun leven gewijd hebben aan de strijd voor gerechtigheid, gelijkheid en vrijheid, beschermen en verdedigen.

Twijfel er niet aan: weldra zullen wij overwinnen!

15

Zojuist verscheen de herdruk van Karl MARX - Friedrich ENGELS :

« HET COMMUNISTISCH MANIFEST »

met voorwoorden bij de :

- Duitse uitgave van 1872
- Russische uitgave van 1882
- Duitse uitgave van 1883
- Engelse uitgave van 1888
- Duitse uitgave van 1890
- Poolse uitgave van 1892
- Italiaanse uitgave van 1893

« In dit werk is met geniale klaarheid en scherpte de nieuwe wereldbeschouwing, het consequente materialisme getekend, dat zowel het gebied van het maatschappelijke leven en de dialectiek omvat als de meest alzijdige en diepgaande leer van de ontwikkeling, de theorie van de klassenstrijd en de wereldhistorische revolutionaire rol van het proletariaat, de schepper van een nieuwe communistische maatschappij ».

Gen., 71 blz.

F 10,— + F 3,— port

en van

ENGELS :

« DE OORSPRONG VAN HET GEZIN, VAN DE PARTICULIERE EIGENDOM EN VAN DE STAAT »

In dit werk beschouwt Fr. Engels de volgende punten :

- De voorhistorische trappen van beschaving (De wildheid - De barbaarsheid).
- Het gezin.
- De Irokese gens.
- De Griekse gens.
- Het ontstaan van de Atheense staat.
- Gens en staat in Rome.
- De gens bij Kelten en Germanen.
- De vorming van de staat bij de Duitsers.
- Barbaarsheid en beschaving.

In het Duits geschreven in maart/mei 1884.

Geb., 221 blz.

F 35,— + F 9,— port

B o e k h a n d e l

DU MONDE ENTIER n.v.

ZUIDSTRAAT, 162

1000 BRUSSEL

Tel. 13.07.91/92

P.C.R. 7420.94

Leve de nagedachtenis aan Jonathan Jackson!

Bevrijd Erika, Bobby, de Panters uit New York, de Soledad broeders en alle politieke gevangenen!

Alle macht aan het volk!

Willem Pée

rudolf breitscheid

Keulen 2 november 1874 -
Buchenwald 24 augustus 1944

Weimar is, ondanks het gemis aan architectonisch belangrijke gebouwen en niettegenstaande een sterk burgerlijk karakter, een van de Duitse steden die op mij een bijzondere aantrekkingskracht uitoefent. Komt het door de rustige atmosfeer die er heerst en die u herinnert aan de tijd van hertogin Anna Amalia⁽¹⁾ en haar zoon Karel August⁽²⁾, grootheer van Saksen-Weimar-Eisichenach, die verlichte wetenschap minnende en kunstlievende vorsten, die mannen als Wieland, Herder, Goethe en Schiller om zich heen wisten te scharen?

Ook Tiefert, met zijn eenvoudig landhuis, voor Anna Amalia's tweede zoon^(3*) Constantijn, tot «Schloss Tiefert» omgebouwd, en zijn mooi park waardoor de Ilm zich slingert, ademt dezelfde gemoedelijke, rustige atmosfeer.

(1) Anna Amalia van Brunswijk-Wolfenbüttel, hertogin van Saksen-Weimar (Brunswijk 24-10-1739 - Weimar 10-4-1807), was de dochter van Karel van Brunswijk-Wolfenbüttel en van Philippine Charlotte, zuster van Frederik II van Pruisen, huwde 16-3-1756 met hertog Ernst August Constantijn van Saksen-Weimar, die reeds 28-5-1758 overleed.

(2) (Weimar 3-9-1757 - Graudz bij Torgau 14-6-1828), opgevoed door Wieland. Vriend en beschermer van Goethe, door wiens toedoen zich ook Herder, Schiller en tijdelijk Jean Paul te Weimar vestigden.

(3*) Constantijn Friedrich Ferdinand (Weimar 8-9-1758 - 6-9-1793).

Op amper een zevental kilometer van Weimar ligt op een heuvel Buchenwald, met zijn liefelijk romantische naam en zijn gruwelijk, mensonterend verleden. In een van de overgebleven gebouwen van het sinistere concentratiekamp is een indrukwekkend museum ingericht. Daarin staan op een tafel twee levensgrote portretten: een van Ernst Thälmann, die er in september 1944 werd vermoord en een van Rudolf Breitscheid. Voor de foto van Breitscheid ligt de volgende tekst:

(¹) Voorzitter van de sociaal-demokratische fractie in de Rijksdag. Hij vond op 24 augustus 1944 tijdens een aanval van de Anglo-Amerikaanse luchtmacht op de bewapeningsinstallaties rond Buchenwald de dood. Met hem werden 384 gevangenen door de S.S.-kogels en bommen het slachtoffer van deze aanval. Rudolf Breitscheid sprak zich herhaaldelijk uit voor de eenheid van de Duitse arbeidersklasse.

«Vorsitzende der SPD-Reichstagsfraktion - Er erlitt am 24. August 1944 während eines Angriffs der anglo-amerikanischen Luftwaffe auf die Rüstungswerke um Buchenwald den Tod.

Mit ihm wurden 384 Häftlinge durch S.S. Kugeln und Bomben Opfer dieses Angriffes.

Rudolf Breitscheid erklärte sich wiederholt für die Einheit der deutschen Arbeiterklasse». (³)

In de brochure over Buchenwald kan men lezen:

Gedenktafel für Rudolf Breitscheid.
«Seit 1943 war auch der Vorsitzende der Sozialdemokratischen Reichstagsfraktion Rudolf Breitscheid Häftling des Konzentrationslagers Buchenwald. Er befand sich in einer ausserhalb des Lagers stehende Isolierbaracke und kam dort am 24. Augustus 1944 bei einem Luftangriff ums Leben.» (⁴)

(⁴) Gedenkplaat voor Rudolf Breitscheid. - Sedert 1943 verbleef ook de voorzitter van de sociaal-demokratische fractie in de Rijksdag R.B., als gevangene in het concentratiekamp van Buchenwald. Hij bevond zich in een isoleerbarak buiten het kamp en kwam daar op 24 augustus 1944 bij een luchtaanval om het leven.

In de zesde druk van de Winkler Prins Encyclopaedie, onder hoofdredactie van Prof. Dr. E. De Bruyne, Mr. G.B.J. Hiltermann en Prof. Mr. H.R. Hoetink vindt men op blz. 13 van het vijfde deel (1949) tussen twee artikels aan Hollandse schilders gewijd, nl. George Hendrik Breitner(⁵) en Quiring Gerritsz Brekelenkam (⁶), over Rudolf Breitscheid het volgende:

(⁵) Rotterdam 12-9-1857 - Aerdenhout 5-6-1923.
(⁶) Zwammerdam ca. 1620 - Leiden 1668.

« Duits politicus (Keulen 2 Nov. 1874 - Buchenwald, waarschijnlijk sept. 1944), behoorde eerst tot de liberale partij, maar ging in 1912 tot de sociaal-democratie over. Van 1917-1920 was hij een der leiders der Onafhank. Soc. Dem. Partij. Van 14 Nov. 1918 tot 3 Jan. 1919 was hij Pruisisch Minister van Binnenlandse Zaken. In 1920 kwam hij in de Rijksdag, waar hij vooral invloed uitoefende op de buitenlandse politiek. Na Hitler's machtsverovering (1933) begaf hij zich naar het buitenland. In 1942 werd hij door de Fransen aan de Duitsers uitgeleverd en in 1944 werd zijn dood in het concentratiekamp Buchenwald bekend gemaakt. Hij schreef in 1908: Der Bülowblock und der Liberalismus.»

In de laatste uitgave, die nu verschijnt, de «Grote Winkler Prins-Encyclopaedie in twintig delen», onder hoofdredactie van Prof. Dr. J.F. Staal (van dl. 5 af vervangen door Prof. Dr. N.H. Kuiper), Prof. Dr. F. Lissens, Prof. Dr. A. Devreker, Prof. Dr. J. Presser en Prof. Dr. A.J. Wiggers (Amsterdam Elsevier Brussel) zoekt men in dl. 4 (1967) vergeefs naar Breitscheid en Brekelenkam. Men heeft ze eenvoudig opgeruimd (⁷). Een nieuw lemma is er bijgekomen, nl. «Breitschwanz», het bekende bont, waarvan u de min of meer - eerder min dan meer - juiste beschrijving ook in Nederlandse verklarende woordenboeken kunt vinden. (⁸)

(⁷) In mijn onschuld, weet ik die besnoeiing aan plaatsgebrek, tot ik tot mijn onbeschrijfelijke verbazing ontdekte dat de hoofdredakteurs Devreker (dl. 6) en Kuiper (dl. 11, het laatst verschenen) de aldus gewonnen ruimte zonder blikken of blozen aan hun eigen levensbeschrijving hadden besteed, waar-schijnlijk de spreuk indachtig « qu'on n'est jamais si bien servi que par soi-même ».

(⁸) Cfr. Van Dale' en Koenen-Endepols».

Op 1 april 1933 vluchtte Rudolf Breitscheid met zijn vrouw naar Zwitserland en in augustus van hetzelfde jaar begaven zij zich naar Parijs, waar zij zich rue Cognacq-Jay 5 (7ième) vestigden. Van dan af leefde Rudolf Breitscheid van zijn pen. Van maart 1934 af werkte hij geregeld mee aan de Gentse socialistische krant «Vooruit». Zijn eerste artikel verscheen de 28e maart 1934

(⁷) Gent 19-4-1871 - Staakte (Lokeren) 12-3-1951.

(⁸) Brugge 7-10-1899 - Ukkel (Brussel) 26-7-1951.

(⁹) August Balthazar (Gent 10-10-1893 - Mariakerke-Gent 23-7-1952), sociaal-democratisch volksvertegenwoordiger, directeur dagblad Vooruit 1921-1940. Minister van Openbare Werken en Werkloosheidsbestrijding 1938-1939. Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg 1939-1940. Minister Openbare Werken en Verkeer 1943-1944 in de uitgeweken Belgische regering.

(¹⁰) Oostende 4-6-1893.

(¹¹) Paul-Gustave van Hecke (Gent 27-12-1887 - Brussel 23-2-1967).

(¹²) Ik heb de in het Duits geschreven brieven en notities van R.B. vertaald en hoop dat het lt. gezegde « Traduttore traditore » op mij niet toepasselijk zal zijn.

en was getiteld: «Hitler's bankroet-
ekonomie». Het laatste, «De ware
schuldigen, Het misdadig spel tussen
Berlijn en Moskou», op 26 augustus 1939.

Mijn vader, Dr. Julius Pée (⁹), mijn oudere
broer Paul (¹⁰) en ikzelf, waren sinds 1928
geregelde medewerkers aan de Vooruit,
waarvan de directeur Gust Balthazar (¹¹) was
en de redaktiesekretaris Daan Boens (¹²).

In 1934 was P.G. van Hecke (¹³)
redaktiesekretaris.

In den beginne zond Breitscheid zijn
artikels naar de redaktie van het dagblad,
die ze naar mijn vader ter vertaling
doorstuurde; weldra echter deed de auteur
ze rechtstreeks worden aan zijn vertaler,
die toen te Staakte, een gehucht van
Lokeren woonde.

Einde augustus - begin september moet mijn
vader hem biografische inlichtingen hebben
gevraagd met het oog op een artikel in
Vooruit naar aanleiding van zijn zestigste
verjaardag.

De 7de september zond R. Breitscheid hem
de hiernavolgende brief, (¹⁴) met de daarin
vermelde gedrukte biografische gegevens,
ontleend aan het vademecum van de
Rijksdag, met een paar aanvullingen van
zijn hand.

Parijs, 7 sept. 34.
5 rue Cognacq-Jay.

Zeer geachte partijgenoot Dr. Pée !

Het is zeer vriendelijk van u dat u mijn
60ste verjaardag, die echter toch pas over
twee maanden valt, wil herdenken.

Van de door u verlangde dokumentatie zend
ik de gegevens die ik in 1933 voor het
Handboek van de Rijksdag heb opgesteld, met
daarbij een paar aanvullende
aantekeningen. Mocht u nog andere gegevens

verlangen, dan ben ik vanzelfsprekend tot
uw dienst. Het zou me zeer verheugen
indien u in uw kleine bijdrage een paar
voorkomheden kon invlechten voor mijn
vrouw. Ze is voor mij al die jaren in
Duitsland en zeker niet het minst nu in de
emigratie zo'n trouwe en offervaardige
steun en hulp geweest, dat ik niet weet
hoe ik het zonder haar klaar zou hebben
gespeeld.

Het is overigens niet uitgesloten dat ik
in de maand oktober naar Gent kom. Het zou
mij ten zeerste verheugen bij die
gelegenheid de voortreffelijke vertaler
van mijn artikels te leren kennen.

Met beste groeten,
uw
R. Breitscheid.

BREITSCHEID, Rudolf, Dr.; Auteur in
Berlijn. 4de Kiesarr. (Potsdam I) -
Sociaal-democratische partij.

Geboren op 2 november 1874 te Keulen;
neutraal (= zonder geloof). Bezocht het
Friedrich-Wilhelm-Gymnasium te Keulen.

Studeerde Nationale Economie aan de
universiteiten van München en Marburg.
Promoveerde te Marburg in 1898. Was nadien
redakteur bij verschillende burgerlijke
kranten. Van 1905 tot 1910 bedrijfsleider
bij de Handelsverdragvereniging. Erelid
van de Cobden-Club. (¹⁵) Studiereizen naar
Rusland, Engeland, Frankrijk enz. Was

vanaf 1903 tot 1908 lid van de Vrijzinnige
Vereniging, stichtte in 1908 met Theodor
Barth (¹⁶) en H. von Gerlach (¹⁷) de
Demokratische Vereniging, waarvan hij de
voorzitter werd. In 1912 gaat hij over
naar de sociaal-democratische partij, was
lid van de Onafhankelijke Sociaal-
demokratische partij vanaf haar stichting
tot aan de hereniging van de
Onafhankelijke Sociaal-democratische
partij met de Sociaal-Democratische partij

(¹⁵) Vereniging in Engeland
ter propagering van de vrij-
handel, genoemd naar de
voorvechter ervan, Richard
Cobden (Dunford - Sussex
3-6-1804 - Londen 2-4-1865).
Het is grotendeels door zijn
toedoen dat in 1834 het ge-
nootschap « Anti-corn-law-
league » tot stand kwam.
Hij was ook een vurig ver-
dediger van de vrede en
weigerde alle eerbewijzen.
Zijn weduwe gaf in 1867
The political writings of
R. Cobden uit (2 din.).

(¹⁶) Duits politicus (Duden-
stadt 16-7-1849 - Baden-
Baden 3-6-1909). Was met
korte onderbrekingen van
1887 tot 1903 lid van de
Rijksdag, waarin hij het
protectionisme bestreed.

(¹⁷) Hellmut von Gerlach
(Mönchmutschelnitz 2-2-
1886 - Parijs 1-8-1935 door
zelfmoord). Lid van de
Rijksdag (National-Social
Verein). Tot 1929 Voorzitter
van de Duitse Vredesbewe-
ging.

van Duitsland. In de oorlog als werksoldaat aan het front. Schreef o.m. «Der Bülowblock und der Liberalismus». Uitgever van het onafhankelijke sociaal-democratische weekblad «Der Sozialist» van 1915 tot 1923. — Gemeenteraadslid in Berlijn-Wilmersdorf van 1914 tot 1920. Lid van de Brandenburgse provinciale landdag, van het dagelijks bestuur van de provincie en van de provincieraad tot de stichting van Groot-Berlijn. Vanaf 10 november 1918 tot 4 januari 1919 minister van Binnenlandse Zaken van Pruisen. Van 1926 tot 1930 lid van de Duitse delegatie bij de Volkenbond. Lid van de Rijksdag sedert 1920 tot 1933; d.w.z. tot op de dag waarop de sociaal-democratische partij door Hitler ontbonden werd en van haar mandaten beroofd. Van 1928-1933 voorzitter van de sociaal-democratische fractie in de Rijksdag. Emigreerde noodgedwongen op 1 april 1933 naar Zwitserland. Sedert augustus 1933 in Parijs.

Arth am See, Hotel Adler
1 oktober 1934

Zeer geachte partijgenoot Dr. Pée,

Mijn excuses omdat ik pas nu uw zeer vriendelijke brief beantwoord.

Ik ben voor enkele weken in Zwitserland, waar ik wat rust zoek, nu ik toch in Zürich moet werken. Ik heb helaas mijn plan slechts gedeeltelijk kunnen verwezenlijken, daar ik met een hardnekkige verkoudheid te kampen heb die mij ook het beantwoorden van mijn briefwisseling totnogtoe tot een last heeft gemaakt.

Ik hoop nu dat ik in de tweede helft van oktober op de terugreis van Londen naar Gent zal kunnen komen. Bij die gelegenheid zou ik graag en met dank gebruikmaken van uw vriendelijke uitnodiging. ⁽¹⁸⁾

⁽¹⁸⁾ Ik vermoed dat mijn vader R.B. had uitgenodigd om een paar dagen bij hem aan huis door te brengen.

Ik zou u dan ook mondeling de gewenste gegevens kunnen meedelen.
Mocht mijn reisplan in duigen vallen, dan zou ik u vanzelfsprekend nog schrijven.

Met mijn beste groeten,
uw
Rud. Breitscheid.

En op 27 oktober weer een brief uit Parijs met een uitvoerige getikte nota over zijn politieke evolutie van 1903 tot 1933.

5 rue Cognacq-Jay, Paris 7me
27 oktober 1934.

Zeer geachte partijgenoot Dr. Pée,

Mijn oorspronkelijk plan om nog in oktober naar Gent te komen zal zich toch niet verwezenlijken. Indien ik nog dit jaar naar Gent kan komen, dan zal dat misschien in november zijn.

U hebt mij indertijd om een antwoord verzocht op vragen die betrekking hadden op mijn levensloop. Ik wil mijn best doen om op de hierbij ingesloten bladzijden aan uw wens te voldoen. Ik doe dat niet om de inhoud van uw artikel ter gelegenheid van mijn verjaardag te stofferen, maar in de eerste plaats omdat het voor mezelf misschien van enig nut is de herinnering aan voorbije zaken even op te frissen.

Met beste groeten
uw
Rud. Breitscheid.

P.S. Ik heb in Vooruit het artikel dat ik vorige maandag verzond niet gevonden. Ik hoop dat het niet verloren is gegaan.

U vraagt mij wat de motieven waren die mij te zijner tijd bewogen hebben het liberale kamp te verlaten en tot de sociaal-democratie toe te treden.

Van 1903 tot 1908 was ik lid van de Vrijzinnige Vereniging, een van die kleine groepen van de linkse liberalen. Daar de Vrijzinnigen van alle strekkingen zich na de Rijksdagverkiezing in 1906 door rijkskanselier Bülow voor de conservatief-liberale wagen lieten spannen, en daarmee praktisch niet alleen van de democratie afstand deden, maar bovendien in een uitgesproken tegengestelde positie tegenover de sociaaldemokraten traden, zagen een hele groep leden van de Vrijzinnige Vereniging, onder wie ook ik, zich verplicht in de oppositie te gaan. Ik schreef in het jaar 1907 een brochure «Der Bülowblock und der Liberalismus», waarin ik probeerde onze afwijkende ideeën tot uiting te brengen. Onze groep was te zwak om zich in de schoot van de partij te doen gelden en daarom trad hij, onder de leiding van Theodor Barth, in het jaar 1908, uit de partij.

Toen dacht ik er reeds aan mij bij de sociaal-democratie aan te sluiten en Barth, een van de weinige echte democraten die Duitsland ooit gehad heeft (hij was de uitgever van het voortreffelijk weekblad «Die Nation»), zette me tot deze stap aan.

Hijzelf voelde zich te oud ervoor. Toen bleek het dat een groot aantal, hoofdzakelijk jongere mensen, die tot dan toe voor een deel tot één van de liberale partijen hadden behoord, gedeeltelijk politiek dakloos geweest waren en het verlangen voelden naar een organisatie die, naast de sociaal-democratie staand, democratische en sociale eisen zou voorstaan. Wij meenden dat het onze plicht was met deze verlangens rekening te houden en een poging te doen om groepen van de burgerij in een radikaal-democratische partij te verenigen. Wij, dat betekent Barth, Hellmut von Gerlach en ikzelf samen met een paar anderen, stichtten dus in 1908 de Democratische Vereniging.

Het waren vooral leden van de zogenaamde

nieuwe middenstand, bedienden, ambtenaren, intellektuelen enz. die zich bij ons aansloten. Wij voerden een bijzonder levendige propaganda, riepen een weekblad in het leven, «Das freie Volk», waarvan ik de uitgever werd, zetten in het gehele land vergaderingen op touw, ergerden de liberalen en kenden een zeker succès d'estime. Maar het aantal onzer leden bleef toch relatief beperkt en de eigenlijke burgerij hield zich op een afstand. Op die manier werd dit alles voor mij een soort van politieke sport, en invloed op de ontwikkeling der dingen in Duitsland konden wij toch niet verwerven.

Het bleek onmogelijk om tussen de sociaaldemocratie en het liberalisme een organisatie die de naam van een partij verdiende, op de been te brengen.

Daarbij kwam het besef dat echte democratie de economische bevrijding van de arbeidersklasse veronderstelt.

Persoonlijke rechten kan het proletariaat, zolang het kapitalistische systeem heerst, slechts in een zeer beperkte mate veroveren. Deze overwegingen hebben mij in het jaar 1912 genoopt lid te worden van de sociaal-democratische partij.

(¹⁹) Hugo Haase (Allenstein 29-9-1863 - Berlijn 7-11-1919), 1897-1916 sociaal-democratisch lid van de Rijksdag.

(²⁰) Eduard Bernstein, theoreticus van de sociaal-democratie (Berlijn 6-1-1850 - 18-12-1932). Met Haase en Kautsky publiceerde hij in juni 1915 een oproep «Das Gebot der Stunde», waarin hij het ware karakter van de oorlog blootlegde (W.P.).

(²¹) Karl Johann Kautsky, gezaghebbend Duits socialist (Praag 16-10-1854 - Amsterdam 17-10-1938). Sloot zich reeds op 21-jarige leeftijd bij de sociaal-democratie aan. Vriend en volgeling van Karl Marx en Friedrich Engels.

Toen in 1914 de oorlog uitbrak, stond ik met Haase (¹⁹), Bernstein (²⁰) en Kautsky (²¹) aan de zijde van hen die de gedragslijn van de partij niet konden verstaan. Het was niet zozeer de goedkeuring van de eerste oorlogskredieten die ons verschrikte, dan wel de versterking van een nationalistische stemming, die grote delen van de sociaal-democratie al te dicht bij het burgerlijke kamp bracht. Ik maakte, evenmin als de anderen, van mijn protest een geheim en werd lid van de in 1916 gestichte onafhankelijke sociaal-democratische partij. Reeds voordien was ik, om zo te zeggen bij wijze van straf voor mijn houding, voor de legerdienst opgeroepen en

ik heb twee jaar lang als werksoldaat in de buurt van Verdun gelegen.

Na het einde van de oorlog en na de op 9 november 1918 daaruit gevolgde omwenteling, werd ik door de onafhankelijke sociaal-demokratische partij tot Pruisisch minister van Binnenlandse Zaken benoemd; in werkelijkheid was ik slechts voor 50% minister, daar alle ministeries tegelijkertijd door een lid van de meerderheidspartij en door een onafhankelijke bezet werden. Deze toestand was natuurlijk, op zich zelf beschouwd, op de lange duur onhoudbaar. Bovendien rezen vrij vlug onenigheden tussen beide partijen en wij, de onafhankelijken, legden in januari 1919 ons ambt neer.

In het jaar 1920 werd ik in de Rijksdag verkozen. De onafhankelijken kenden toen een waar succes, vermits ze 80 mandaten veroverden. Maar deze fractie droeg de kiem van het verval in zich, omdat door de Russische invloed het kommunistische element in haar rangen steeds sterker werd. Bovendien leek het mijzelf en een hele schaar van vrienden dringend nodig beide sociaal-demokratische groepen opnieuw te verenigen; daar ook in de kringen van de meerderheidsocialisten gelijkaardige tendenzen hoe langer hoe meer toenamen, lukte het herstel van de eenheidspartij in het jaar 1922. Van in den beginne heb ik me in de Rijksdag in de eerste plaats met de vragen in verband met de buitenlandse politiek beziggehouden.

Ik was lid van de commissie voor Buitenlandse Zaken en sedert de toetreding van Duitsland tot de Volkenbond in het jaar 1926 tot het jaar 1930 regelmatig een van de afgevaardigden voor de bijeenkomsten van de Volkenbond. Sedert 1928, toen Hermann Müller ⁽²⁾ rijkskanselier geworden was, werd ik voorzitter van de sociaal-demokratische Rijksdagfractie.

⁽²⁾ Hermann Müller (Mannheim 18-5-1876 - Berlijn 20-3-1931). Sinds 1916 lid van de Rijksdag. Bestreed tijdens de novemberrevolutie 1918 de onafhankelijke socialisten en de kommunisten. In 1919 werd hij minister van Buitenlandse Zaken. In mei 1928 werd hij rijkskanselier tot maart 1930.

U vraagt mij verder ook hoe ik erin slaagde uit Duitsland te vluchten.

In de verkiezingsstrijd bij het begin van 1933 nam ik wegens ziekte slechts een zeer klein aandeel. Voor ons, die op de een of andere manier op een leidende plaats van de sociaal-democratie stonden, werd de toestand, vooral na de brand van de Rijksdag, steeds bedenkelijker. De nachtelijke overvallen op de woningen van linkse volkvertegenwoordigers werden aldoor talrijker. Het leek mijn vrouw en mij in deze omstandigheden raadzaam onze woning te verlaten. Gedurende een paar dagen vonden wij een onderkomen in een gezantschap waarvan een sociaal-demokraat de leiding had. Daarna gingen we naar München, waar de toestand nog enigszins dragelijk was en waarheen het

partijbestuur ook hoopte te kunnen verhuizen. Maar het Beierse verzet werd ook onverwacht snel gebroken en ook in München, waar de Berlijnse methodes nagevolgd werden, moest ik me verborgen houden. Ik ging op 21 maart naar de Rijksdagzitting in Berlijn. Persoonlijk oordeelde ik dat het voor de sociaal-demokratische fractie billijker was geweest zich op deze zittingen niet te vertonen. De kommunistische mandaten waren tegen de wet en elk recht in, nietig verklaard. Twaalf van onze eigen afgevaardigden waren, in strijd met de bepalingen over de onschendbaarheid, in hechtenis genomen. De vergadering, die in de Krollopera plaatsvond, verdiende niet de naam van een volksvertegenwoordiging.

Maar daar de fractie, waarvan velen nog steeds aan de mogelijkheid van een wettelijke oppositie geloofden, tot de deelneming besloot, ging ook ik naar de vergadering. Ze werd een van mijn slechtste ervaringen.

We moesten eerst tussen twee rijen van hoonlachende S.A.- en S.S.-mannen spitsroeden lopen en in de zaal zelf

waren ongeveer evenveel soldaten van het bruine leger opgesteld als er afgevaardigden aanwezig waren. De gangen en deuren waren door deze militieesoldaten bezet. Wij voelden ons als gevangenen en konden zeker zijn dat bij het minste teken van tegenspraak brutaal geweld tegen ons zou worden gebruikt. Zo werden wij gedwongen de rede van Göring⁽²³⁾, die van beschimpingen voor de republiek en haar vertegenwoordigers droop, (geduldig) te verdragen.

De indruk was zo verschrikkelijk dat ik verklaarde aan de vergadering van de volgende dag niet meer te kunnen deelnemen. Ik keerde met mijn echtgenote naar München terug. Eerst kon ik er niet toe besluiten Duitsland te verlaten. Pas toen een partijgenoot uit Berlijn kwam en mij mededeelde dat het partijbestuur wenste dat ik naar Zürich zou verhuizen om daar voor de partij werkzaam te zijn, besloten wij tot de afreis. Daar Beieren op dezelfde dag - het was de 31e maart - reeds een bijzondere toelating van overheidswege voor de uitreis verlangde, reisden we naar een andere Duitse staat, die ik, voor redenen die uit het volgende duidelijk blijken, liever niet wil vermelden.

Wij waren aan de grenspost de paskontrolereeds voorbij, toen ik teruggeroepen werd met de opmerking dat ikzelf en de partijgenote Toni Pfülf, die ons niet verlaten wilde tot we in het buitenland in veiligheid zouden zijn, naar het politiebureau zouden gebracht worden. Daar werd ons, overigens op een zeer hoffelijke manier, te kennen gegeven dat sociaal-democratische afgevaardigden de grens niet overschrijden mochten. Op een telefonische aanvraag had de hogere overheid in de betreffende hoofdstad van het land zelfs mijn gevangenneming geëist. Dat dit niet gebeurde, maar dat ik de nacht in het hotel kon doorbrengen en

(23) Hermann Wilhelm Göring (Rosenheim 12-1-1893 - Neurenberg 16-10-1946). In de eerste wereldoorlog bekend jachtvlieger en in 1918 commandant van het escadrille « Freiherr von Richthofen ». Een van de eerste belangrijke volgelingen van Hitler. Minister van Luchtvaart en minister van Buitenlandse Zaken. Creëerde de Gestapo en was de inrichter van het bloedbad onder de rebellen in de S.A.-leiding in 1934. Te Neurenberg in 1945 tot de strop veroordeeld, pleegde hij zelfmoord.

(24) Heinrich Brüning (München 26-11-1865 - Norwich Vermont V.S. 30-3-1970); vooraanstaand leider in de Katholieke vakbeweging. In 1929 voorzitter van de Centrumfractie. In 1932 kwam een rechts kabinet met von Papen aan het bewind en daarmee had von Hindenburg zijn land aan Hitlers banden overgeleverd. H.B. vluchtte naar de V.S., waar hem te Harvard een leerstoel in de ekonomie aangeboden werd.

(25) Franz von Papen (Wertheim 29-10-1879 - Obersasbach-Baden 2-5-1969). Sinds 1921 Centrumlid in de Pruisische landdag. In 1932 door Rijkspresident von Hindenburg benoemd tot Rijkskanselier. Op zijn advies werd Hitler Rijkskanselier. Stond in Neurenberg als oorlogsmisdadiger terecht, maar werd vrijgesproken. Het Duitse zuiveringshof veroordeelde hem in februari 1947 tot acht jaar dwangarbeid, maar in januari 1949 werd hij vrijgelaten.

(26) Otto Wels (Berlijn 15-9-1873 - Parijs 16-9-1939). Sociaal-democratisch leider en lid van de Rijksdag van 1912-1918 en 1920-1933. In 1919 voorzitter van de partij. Verzette zich tegen de eenheid van de arbeidersklasse tegen het fascisme. Emigreerde in 1933 naar Praagen in 1938 naar Parijs.

(27) Otto Meißner (Bischweiler 13-3-1870 - München 27-5-1953), jurist. Van 1920 af invloedrijke chef van het kabinet van de rijkspresident Auteur van o.a. « Das Staatsrecht des Reiches u. seiner Länder » (1921).

(28) Robert Ley (Niederbreitenbach, Hessen, 15-2-1890 - Neurenberg 25-10-1945). Als oorlogsmisdadiger aangehouden, pleegde hij zelfmoord door verhangen in zijn cel.

de volgende dag de grens kon overschrijden, heb ik te danken aan een politiek zeer rechtse ambtenaar, die in zijn afkeer voor de nazimethoden alles in het werk gesteld heeft om mijn afreis mogelijk te maken. Partijgenote Toni Pfülf, die ons begeleidde, keerde de volgende dag naar Duitsland terug. Zij wilde proberen de politieke arbeid voort te zetten. In haar wanhoop over de ontwikkeling van de toestand is ze twee maanden later vrijwillig de dood ingegaan.

Wellicht heeft u ook belangstelling voor het enige onderhoud dat ik met Rijkspresident von Hindenburg had.

Na de val van de regering Brüning⁽²⁴⁾ in het voorjaar van 1932 werden de fractieleiders pro forma bij de Rijkspresident ontboden, die zogenaamd hun mening over de oplossing van de crisis horen wilde.

In werkelijkheid stond zijn bedoeling om de heer von Papen⁽²⁵⁾ het ambt van Rijkskanselier op te dragen al vast. Het onderhoud waaraan behalve ikzelf ook partijgenoot Wels⁽²⁶⁾ en staatssecretaris Meißner⁽²⁷⁾ deelnamen, duurde slechts zeer korte tijd. Wels was kort voordien in een Keuls restaurant door de huidige leider van het Duitse Arbeidsfront, Dr. Ley⁽²⁸⁾, en enkele S.A.-mensen overvallen geworden en hij leed nog aan de gevolgen van een slag tegen z'n strottehoofd.

Hindenburg, blijkbaar door Meißner op de hoogte gebracht, maakte afkeurende opmerkingen over de ruwheid van de nationaal-socialistische helden. Ik verklaarde hem dan het standpunt van de sociaal-democratie, ten aanzien van de toestand ontstaan door het ontslag van Brüning. Toen ik hem zei dat het omgooien van het roer naar rechts grote gevaren voor de grondwet inhield, onderbrak Hindenburg mij met de woorden: « Maar ik ben toch de beschermer van de grondwet. »

Over de regeringswijziging zelf liet hij zich niet uit, maar hij nam afscheid van ons met de woorden: «Wij willen allen het vaderland dienen en ik weet dat de heren sociaal-demokraten dat ook willen.»

Enkele maanden later werd onder Hindenburgs presidentschap de grondwet praktisch vernietigd. De sociaal-demokraten, wier vaderlandsliefde hij gewaardeerd had, werden vogelvrij verklaard, vervolgd, mishandeld en vermoord. Dr. Ley, die de tegen hem uitgesproken straf van drie maanden gevangenis niet behoefde uit te zitten, werd leider van het Duitse Arbeidsfront.

Op Allertielien 1934 verscheen in Vooruit het jubileumartikel van mijn vader, geschreven aan de hand van de door Breitscheid verstrekte gegevens.

R.B. reageerde onmiddellijk hierop met de volgende bedankingsbrief.

Parijs, 4 november 1934.
5 rue Cognacq-Jay

Zeer geachte partijgenoot Dr. Pée,

Mijn zeer hartelijke dank voor uw gelukwensen en het zo mooie en onverdiende artikel. Zoals u wellicht weet, zal ik op 10 november in Gent spreken en ik hoop u bij deze gelegenheid te zien.

Ik geloof niet dat er een samenhangende beschrijving bestaat van de geschiedenis van de sociaal-demokratische kranten in Duitsland. Het materiaal is verspreid in de jubileumuitgaven van de afzonderlijke bladen. Maar om zekerheid te hebben, heb ik nog bij de Partijgenoot Stampfer⁽²⁹⁾ in Praag geïnformeerd en ik hoop binnenkort van hem inlichtingen te verkrijgen.

Met hartelijke groeten van mijn vrouw en van uw dienstwillige
Rud. Breitscheid.

30

⁽²⁹⁾ Friedrich Stampfer (Brno 8-9-1874 - Kronberg/Ts. 1-12-1957). Chef-redakteur van het soc.-dem. weekblad *Vorwärts* te Berlijn van 1916 tot 1933. In 1936 week de hele redaktie uit naar Praag en Stampfer bleef er tot 1939. Van 1948 tot 1955 docent aan de Hogeschool van de Arbeid te Frankfurt/Main.

⁽²⁾ (Düren 1-1-1883 - Bonn 8-4-1954), vooraanstaand foneticus. Doceerde in 1912 aan het Solvay-instituut te Brussel en in 1917 aan de Vlaamse Universiteit te Gent (psychologie). Stichtte na wereldoorlog I het Fonetisch Instituut te Bonn, dat door zijn experimentele onderzoeken wereldfaam verwierf.

⁽³⁾ « Een deur staat open ». Henschelverlag, Berlin, 1966.

⁽⁴⁾ Eigenlijke naam Ottilie Codeffroy (Wenen 18-8-1880 - West-Berlijn 21-2-1971), dochter van een Franse vader (hoogleraar in de scheikunde) en een Servische moeder.

⁽⁵⁾ (Görlitz 21-2-1871 - Berlijn 7-1-1926), kunstbesteder en -handelaar. Stichter te Berlijn in 1898 met zijn neef Bruno Cassirer van de uitgeverij Cassirer. Sedert 1901 hoofd van de uitgeverij.

⁽⁶⁾ Rudolf Hilferding (Wenen 10-8-1877 - Buchenwald 1943), 1907-1915 politiek redakteur van de « Vorwärts »; 1918 - 1922 van het dagblad « Freiheit »; minister van Financiën in 1923 en in 1928-29.

⁽⁷⁾ Leo Kestenberg (Rosenberg, Hongarije 27-11-1881 - Tel Aviv 1-4-1962), Sociaal-democratisch kultuurhervormer. Muziekpedagoog en hervormer van het muziekonderwijs in Pruisen 1918-1932. Emigreerde in 1933, werd in 1939 dirigent van het Palestijnse orkest daarna directeur van een muziekakademie in Tel-Aviv.

⁽⁸⁾ « voortdurend omgaven, maar zelf geen raad wisten ». Blz. 233.

⁽⁹⁾ (Zaffelare 13-3-1895 - Brussel 22-4-1969), Journalist bij « Le Peuple », speciaal voor buitenlandse gelegenheden. Directeur-tolk van het Parlement. Een van de vier stichters van « t Fonteinje ».

Op 10 november 1934 nodigde Gust Balthazar mijn vader en mij uit samen met P.G. Van Hecke en Rudolf Breitscheid in een klein restaurant van de Brabantdam 's avonds te dineren. Daar ik geen boek houd van mijn ontmoetingen en er zevele jaren zijn verlopen, kan ik niet anders dan enkele vage herinneringen neerschrijven.

Breitscheid was een zeer grote, slanke man met grijze haarbos en knevel en donkerbruine zachtglanzende ogen. Hij was een mooie verschijning en indien ik mij zijn figuur zo goed herinner, is het omdat hij zoveel gelijkenis vertoonde met mijn goede vriend professor dr. Paul Menzerath⁽³⁰⁾, ook een Rijnlander. Ik herinner mij alleen dat vooral tussen Breitscheid en mijn vader, die tijdgenoten waren, over de politieke toestand in Duitsland tussen ±1890 en 1934, een zeer geanimeerd gesprek werd gevoerd.

Mijn vader bleef verder de artikels van Breitscheid vertalen tot in augustus 1939. Toen brak tussen Duitsland en Frankrijk de oorlog los die het lot van Rudolf Breitscheid zou bezegelen.

Of mijn vader na 1934 nog met Breitscheid heeft gecorrespondeerd, kan ik mij niet meer herinneren, maar totnogtoe heb ik geen brieven uit die tijd in zijn nalatenschap ontdekt.

In haar herinneringen «Eine Tür steht offen»⁽³¹⁾ vertelt de bekende Oostenrijks-Duitse actrice Tilla Durieux⁽³²⁾, de vrouw van Paul Cassirer⁽³³⁾, dat in de jaren 1920 Hilferding⁽³⁴⁾, Breitscheid en Kautsky in haar huis aan de Viktoriastrasse 35 te Berlijn herhaaldelijk te gast waren en dat Hilferding, Breitscheid en Kestenberg⁽³⁵⁾ haar «ständig umgaben», wuszten aber selbst nicht aus noch ein».⁽³⁶⁾

Enkele jaren geleden vestigde mijn vriend Karel Leroux⁽³⁷⁾, met wie ik over Rudolf Breitscheid sprak, mijn aandacht op een

31

(³⁸) Collins, London, 1955.
De eerste uitgave verscheen bij Hamisch, Hamilton Ltd. te London in 1941.
(³⁹) Blzz. 229-231.

boek van Arthur Koestler «Scum of the Earth» (³⁸), waarin de uitlevering van Breitscheid en Hilferding door de Franse overheid aan de nazi's wordt verhaald. (³⁹)
«.....»

Het was negen uur in de morgen toen ik met mijn knapzak op de rug het station St. Charles verliet. De menigte in de straten van de grote havenstad maakte me duizelig en opgewonden. Sedert de wapenstilstand had ik in een soort van droomtoestand gevegeteerd in die verlaten Pyrenese dorpjes; nu voelde ik mij als verrezzen uit een lange droom.

Die eerste dag in Marseilles (sic) stak vol verrassingen. Nog geen honderd meter van de trappen van het station hoorde ik een stem roepen: «Halt, Genosse Koestler», en toen ik van de verrassing gekomen was, zag ik op mijn weg de in 't oog vallende grote gestalte van Dr. Breitscheid, de Duitse Minister van Binnenlandse Zaken in de legendarische dagen van de Weimarrepubliek, die mijn weg versperde.

Hij stond voor het Hotel Normandie met een vriend te praten, blootshoofd, en zijn wit haar kwam een hoofd boven de menigte uit.

«Wat betekent dat karnevalsstuk?» vroeg hij en monsterde mij van top tot teen. Ik zag aan zijn gezicht dat mijn uiterlijk veranderd moest zijn. Maar de laatste keer dat wij elkaar in Parijs hadden ontmoet, was zijn haar ook niet wit en zijn gezicht was nog geen scherp wassen masker zoals nu. We gingen naar zijn kamer, op de derde verdieping van het Hotel Normandie;

Mevrouw Breitscheid zette koffie op een spirtusstel. Ik vertelde hun wat ik zoal beleefd had, en dan klopten wij op de wand van de kamer ernaast, en partijgenoot Dr. Hilferding verscheen in zijn kamerjapon. Hilferding was minister van Financiën geweest in die lang vervlogen dagen; hij en Breitscheid waren beiden leiders van de Duitse Sociaal-Demokratische Partij en bovendien dikke vrienden.

(⁴⁰) Lion Feuchtwanger (München 7-7-1884 - Los Angeles 22-12-1959). Was korte tijd journalist en leefde tot 1939, het jaar waarop de nazi's hem het burgerrecht ontnamen, als letterkundige te Berlijn. Vriend en tijdijk ook medewerker van Berthold Brecht. Schreef romans, historische verhalen en toneelstukken. Zijn roman **Jud Süß** maakte hem, wat wij noemen, wereldberoemd. In 1933 week hij uit naar Frankrijk.

(⁴¹) Ernest Weiss (Brno 28-8-1884 - Parijs 15-6-1940 door zelfmoord). Oostenrijks auteur. Arts en vriend van Franz Kafka. Emigreerde in 1936. Schreef in hoofdzaak romans waarin hij de toenmalige maatschappij kritiseerde. Debuteerde als expressionist.

(⁴²) Walter Hasenclever (Aken 8-7-1890 - kamp van Les Milles bij Avignon 23-6-1940 door zelfmoord). In 1914 oorlogsvrijwilliger. Daarna pacifist en tegen elke konventie rebellerende expressionist. Geldt trouwens als een van de grondleggers van die stroming. Was een der eersten die het thema van de verbroederding onder de volkeren en van het generatieconflict behandelde. Zijn werk werd in 1933 door de nazi's verboden.

(⁴³) Wilhelm Münzenberg (Erfurt 14-8-1889 - 1940). Groepeerde vanaf 1922 te Berlijn de kommunistische berichtgeving. Ook de Maalijkuitgeverij behoorde tot die groep. Had van 1933 de leiding van de emigratie. Werd half 1940 uit de K.P. gesloten.

We zaten bijeen op het bed in de kleine hotelkamer, en ze vertelden mij het nieuws.

Feuchtwanger (⁴⁰) was op een of andere avontuurlijke manier in Amerika geraakt. De romancier Ernest Weiss (⁴¹) had in Parijs zelfmoord gepleegd door veronal in te nemen. De toneelschrijver Walter Hasenclever (⁴²) had zelfmoord gepleegd door in een concentratiekamp bij Avignon zijn slagaders over te snijden. Kayser, lid van de redactie van de *Pariser Tageszeitung*, had in een ander kamp strychnine geslikt. Willi Muenzenberg (⁴³), die eens chef was geweest van de Westeuropese propaganda-afdeling van de Comintern, en later vijand nummer een van de Derde Internationale, feitelijk de leider van de Duitse emigrés, was tijdens de Duitse opmarche uit een concentratiekamp in Savoye verdwenen en men had sindsdien niets meer van hem gehoord. (Een paar maanden later kwam er nieuws. Men had Muenzenberg dood aangetroffen in een bos bij Grenoble, met een strop om de nek. Of hij gedood werd door de Duitse Gestapo of de Russische O.G.P.U., of uit wanhoop zelf een einde aan zijn leven had gemaakt, zal wel nooit bewezen kunnen worden.) We zaten op het bed van de kleine hotelkamer, koffie drinkend en druiven etend. Breitscheid en Hilferding hadden allebei visa voor de Verenigde Staten, maar hun Franse uitreisvergunning was hun geweigerd. De Duitsers hadden hun uitlevering nog niet gevraagd, maar de Fransen hielden zich aan de afspraak en waren bereid de waar op elk ogenblik af te leveren. Ik vroeg Breitscheid waarom zij niet probeerden zonder uitreisvergunning het land te verlaten. Er waren zeker middelen om onder een valse naam papieren te bekomen, of over een onbewaakte bergpas over de Pyreneeën te geraken. Ik wist dat anderen dat gedaan hadden, en met sukses. Maar

(¹) Hoe dat gebeurde werd een tijdje later door een Britse krant onthuld. «Op zaterdagavond 8 februari kwamen drie hooggeplaatste Franse politieambtenaren in het hotel in Arles aan en namen hen mee naar het lokale politiebureau. Ze verklaarden dat de Duitsers hun adres hadden ontdekt en dat ze binnemen het uur daar zouden zijn om ze te arresteren». «Wij, de politie, zijn hier om u te redden», zeiden ze. «Wij zullen u een paar dagen verborgen; dan krijgt u een Spaans visum en wij helpen u om te ontkomen...» «Waar brengt u ons naartoe?» vroeg Dr. Breitscheid daarop. Tot zijn ontzetting zei de ambtenaar dat ze naar het speciaal hoofdkwartier in Vichy moesten. «Dat betekent dat jullie ons uitleveren», verklaarde Dr. Breitscheid. «U hebt een erg lage dunk van Frankrijk, mijnheer Breitscheid», luidde het antwoord, dat bedoeld was om hen gerust te stellen. Mevrouw Breitscheid echter wou absoluut met hen mee, en ze reisde in twee auto's in de nacht naar Vichy.

In Vichy werden zij in het hoofdkwartier van de politie gevangen gehouden. Hun persoonlijke bezittingen werden afgenomen en ook alle voorwerpen waarmee ze zelfmoord hadden kunnen plegen. Ze mochten zich niet wassen of scheren. 's Anderendaags 's avonds kregen zij te horen dat ze uitgeleverd werden. De Duitsers hadden, zo vernamen zij, de 17de december voor het eerst hun uitlevering gevraagd en hadden sedertdien dat verzoek driemaal herhaald. Zij namen het vreselijke nieuws met grote moed op. Mevrouw Breitscheid... trachtte de minister van Binnenlandse Zaken te zien. Op

Breitscheid wilde daar niet van horen; hij hoopte nog steeds dat Vichy hem uitreisvergunningen zou verlenen; hij had zelfs van een paar Franse ambtenaren beloften gekregen. Hij en Hilferding waren opgegroeid in de tradities van de Sociaal-Demokratische Partij, de partij van de strikte legaliteit en rechtvaardigheid, het unieke, grootse produkt van de Duitse democratie. De Sociaal-Demokratische Partij had geloofd in het eergevoel van Maarschalk Hindenburg, die ze aan Hitler verkocht had; Breitscheid en Hilferding geloofden ook in het eergevoel van een andere Maarschalk, die ze aan de Gestapo uitleverde. Hun persoonlijk lot was een weerspiegeling van dat van hun natie - de tragedie van de lichtgelovigheid en de illusie.

Toen ik een uur later het Hotel Normandie verliet, zei Breitscheid: «Totnogtoe is er geen verzoek om uitlevering geweest en ik geloof niet dat er een komt. Het is ondenkbaar. Het opnemen van paragraaf 19 in het verdrag is gewoon een formaliteit, om de Fransen te vernederen; maar ze zullen hem nooit toepassen.»

Dat was op 15 augustus 1940. Zes maanden later, de 11de februari 1941, werden Dr. Breitscheid en Dr. Hilferding, samen met twintig andere politieke vluchtelingen, door de Franse overheid aan de Duitsers uitgeleverd. (⁴⁴)

In de D.D.R. wordt de naam van Rudolf Breitscheid in ere gehouden en aan straten en pleinen gegeven, bij ons wordt hij in een nieuwe uitgave van een encyclopedie geschrapt.

In deze brieven en deze nota, deelde Breitscheid op een eenvoudige en klare wijze zijn politieke evolutie aan mijn vader mee. Toen ik die verklaring, die ongetwijfeld eerlijk en betrouwbaar is, en

het toelatingsformulier gaf ze als reden voor haar bezoek op: «Uitlevering van Dr. Breitscheid en Dr. Hilferding». De bediende keek ernaar en zei «U geloof toch zeker niet dat ik dit aan de minister kan geven», en scheurde het papier stuk. De 10de februari mocht mevrouw Breitscheid, na twee uur wachten, haar man voor het laatst zien. De volgende morgen werden Dr. Breitscheid en Dr. Hilferding in twee verschillende wagens van Vichy naar de grens tussen de onbezette en de bezette zone gebracht en aan de Duitsers overgeleverd.

hem niets anders dan moeilijkheden en vervolgingen kon bezorgen, in de nalatenschap van mijn vader vond, meende ik die niet aan de aandacht van de jongeren te mogen onthouden.

Hoewel ik Rudolf Breitscheid slechts eenmaal en slechts gedurende enkele uren heb ontmoet, is mij zijn indrukwekkende, sympathieke verschijning nooit uit het geheugen gegaan. Zijn beeld is voor mij - net als in het museum van Buchenwald - innig verbonden met dat van zijn communistische lijdensgenoot, Ernst Thälmann, die na elf jaren concentratiekamp ook in Buchenwald het leven liet.

Willem PFE (Brugge 9-4-1903).

Middelbare studien K.A. Brugge en Gent, dr. Lett. en Wijsb. (Germ. Filol.) R.U. Gent 1927. Studiemeester-leeraar 1928-1931. Van 1931 tot 1938 assistent Fonetiek en Dialektologie bij prof. Blancquaert R.U.C. 1937-39 geassocieerde N.F.W.O. - 23-1-1939 docent, 1-7-1943 gewoon hoogleraar R.U. Luik. Sinds 3-1-1957 op eigen verzoek overgeheveld R.U. Gent ter vervanging van prof. Blancquaert. Lid en sekretaris Kon. Comm. Top. en Dial. 1931 - Sekretaris Third International Congress of Phonetic Sciences 1938. - Lid Belgische Spellingcommissie (1945), lid (nu voorzitter) Woordenlijstcommissie (1946). Voorzitter Basistaardwoordencommissie (1967) en Raad van Advies (1971). Lid Commissie Afrikaanse Taalkunde (1950-1960). Lid Wetboekcommissie (1954) en van de Centrale Commissie (1954), Voorzitter Terminologische Commissie Bin. Zaken (1957). Voorzitter V.B.O. (1948). Promoveerde op het proefschrift «Dialectgeographie der Nederlandse Diminutiva», 2 dln. (uitg. K. Vla. Ac. 1936-1938). Is o.m. de auteur van: twee dialektatlassen (Frans- en West-Vlaanderen (1946), Antwerpen (1958) (deelde met Blancquaert de leiding van die Reeks (1948), Anderhalve Eeuw Taalgrensverschuiving en Taaltoestand in Frans-Vlaanderen (1957), La géographie linguistique néerlandaise (1935), Het Neger-Engels van Suriname (samen met W. Gs. Hellinga en A. Donicie, 1953). Verbleef in 1949 en 1950 in Suriname en de Antillen voor een onderzoek over de positie en de ontwikkelingsvormen van het Nederlands en over de taalverhoudingen in het algemeen. Schreef een aantal artikels over spelling en uitspraak en over fonetische en dialektgeografische onderwerpen. Werkte mee aan de 6de (1955-56) en 7de (1961 en 1965) druk van Verschuierens Modern Woordenboek en verzorgde de uitgave van en de aantekeningen bij het Verzameld Werk van Herman Teirlinck (9 dln. 1955-1972).

brief

Het antwoord van J. Dhaenens op mijn brief, die U in Uw tijdschrift (V.M.T. Nr 4 van dec. 1970) onder de rubriek «dialoog» liet verschijnen, gaf mij geen voldoening.

Ik zal hier niet uitweiden over het probleem van de respectievelijke rollen van de P.C.F. en het neo-anarchisme in mei 1968 en sindsdien, over het ontstaan van het Stalinisme, over de doeltreffendheid van de, weliswaar, opzienbarende en moedige actie van de beweging Marighela, enz. Ik houd mij aan het door mij opgeworpen theoretisch-historisch punt.

De bijdrage van Mr. Jaap Wolff, Van hondse Commerce tot proletarische Klassenstrijd, in hetzelfde V.M.T. (blz. 191) bevestigt de juistheid van mijn opmerkingen:

1o) Al beschouwden zij het proletariaat als «subject» van de hedendaagse geschiedenis hebben Marx en Engels niet voor het spontaneïsme gepleit. Ik citeer: «Aan het eind van zijn leven schreef Engels in een brief aan een Deense socialist: «Opdat het proletariaat op de dag van de beslissing sterk genoeg zal zijn om te overwinnen, is het nodig - en dat hebben Marx en ik sinds 1847 naar voren gebracht - dat het een bijzondere partij vormt, gescheiden van alle andere tegenover hen staande, een zelfbewuste klassepertij.» (V.M.T. Nr 4, 1970, blz 200.)

2o) Beiden, Marx en Engels, waren ook niet per se gekant tegen een gecentraliseerde leiding van de proletarische beweging. Als bewijs nog eens de woorden van Engels: «Het is voor de strijd noodzakelijk om al onze krachten tot één vuist te verenigen en ze te concentreren op het centrale

punt, waarop wij de aanval richten. En als men mij zegt, dat autoriteit en centralisatie, dingen zijn die onder alle omstandigheden veroordeeld moeten worden, dan lijkt het mij dat zij die zo spreken of niet weten wat een revolutie is, of slechts revolutionairen met woorden zijn.» (Ibid., blz. 197)

Beste groeten,

R. Gutwirth.

Guy Cooreman

om dit eerste nummer te besluiten

Dit is een eerste poging om onze nieuwe formule in werkelijkheid om te zetten. Alles verliep nog niet helemaal zoals we ons dat hadden voorgesteld. Maar zo is het waarschijnlijk meestal.

Angela Davis kwam dus, zoals voorzien was, voor haar rechters die aan heel wat komplikaties het hoofd moesten bieden vooralleer zij tot het besluit konden komen dat het maar best en veiligst was Angela achter slot en grendel te houden. En de rechtszitting uit te stellen. En haar voorlopige invrijheidsstelling te weigeren.

Calley, die door een jury van gelijkgezinden uiteindelijk toch schuldig bevonden werd en tot levenslange hechtenis werd veroordeeld, kwam intussen reeds, dadelijk na zijn veroordeling, weer op (voorlopige?) vrije voeten. Het schijnt dat de openbare opinie er president Nixon toe dwong deze maatregel te treffen... Overal ter wereld komt de openbare opinie langzaam in beroering - en van daaruit vertrekend in actie - om de vrijlating van Angela Davis en van alle politieke gevangenen in de USA af te dwingen. Alles laat daarbij voorzien dat de strijd niet eenvoudig en gemakkelijk zal zijn.

In ons land startten de jonge communisten een actie die heel wat weerklank vond. De

massa-meeting in Brussel, waar o.a. een vooraanstaand amerikaans kommunist het woord voerde, werd een sukses die het beste laat hopen voor de strijd in de nabije toekomst.

Ook in de States zelf neemt de aktie in kracht toe. Vanzelfsprekend vormen organisaties zoals de BPP en de KP hierin belangrijke krachtpolen. De brede frontvorming stuit daarbij vaak op ideologische en praktische hindernissen. En het is wellicht wel interessant hier, ter informatie, een overzicht te geven van de voornaamste meningsverschillen tussen deze twee organisaties. Ik distilleer dit overzicht uit een «Open Brief» die Charlene MITCHELL, sekretaris van het komitee voor de bevrijding der zwarten (der KP USA) aan Eldridge CLEAVER, de BP-leider die enkele jaren geleden naar Algerië uitweek, geschreven heeft.

«Wij verschillen van mening omtrent het probleem van de verdediging en de bevrijding der politieke gevangenen. Mijn partij en ik zelf zijn van mening dat de repressie als zodanig niet van aard is om spontaan het verzet te doen ontstaan. Dit verzet zal maar groeien door de opvoeding van de massa's, hun mobilizatie en hun organisatie. Er bestaat geen ander middel, geen vluggere oplossing.

Alhoewel het kapitalisme in de USA van fascistiese methodes en taktieken gebruik maakt volgt daaruit nog niet dat de USA reeds een fascistiese staat zouden zijn. Er bestaat nog geen revolutionaire situatie en het bezit der kapitalisten is nog niet helemaal in gevaar, in tegenstelling met wat sommigen beweren. De mogelijkheid om een volksbeweging op de been te brengen die belet dat men tot een politiestaat komt is voorhanden, maar een dergelijke beweging zet de organisatie van miljoenen mensen voorop.

Wij kunnen ons niet akkoord verklaren - noch van takties, noch van strategies

oogpunt - met de zienswijze die onlangs in New Haven tot uiting kwam tijdens een meeting waarop Michael Tabor en Elaine Brown het woord namen en volgens dewelke vandaag de dag enkel het grijpen naar de wapens het enige alternatief zou zijn om de politieke gevangenen te bevrijden.

Wij moeten onwrikbaar ons recht verdedigen gewapend te mogen instaan voor onze zelfverdediging. Maar dit onvervreemdbaar recht als enige vorm van strijd gaan beschouwen is een dwaasheid en betekent een gevaar.

Er kan slechts een revolutionaire toestand ontstaan als de massa's (en in ons land betekent dat miljoenen mensen) onder leiding van de arbeidersklasse tot de slotsom komen dat het kapitalisme geen alternatief meer biedt en dat een nieuw systeem, het socialisme, het oude dient te vervangen. En het zijn de massa's die zullen beslissen op welk ogenblik we een andere taktiek kunnen en moeten aanwenden.

Het spreekt vanzelf dat een leiding hierbij onmisbaar is, maar starten met een strijd vooraleer het volk dat stadium bereikt heeft is zuiver individualisme, anarchisme, avonturisme en uiteindelijk een provokatie. Wij hebben geen revolutionaire martelaren nodig. Wel massa's in beweging, uit wier rangen revolutionaire helden naar voor zullen treden.»

MITCHELL besluit de brief aan CLEAVER met de woorden «Eldridge, ondanks onze meningsverschillen en ondanks dat wat we maar verkeerde opvattingen zullen heten, zetten wij de strijd verder, de strijd om Angela, Bobby, Erika, de Soledad Brothers en alle politieke gevangenen te bevrijden!»

Eenvoudige woorden. En praktische. Want enkel zo'n houding maakt het verderzetten van de strijd, de uitbreiding van de aktie mogelijk.

MEDEWERKERS

gilbert badia (parijs) - herman balthazar (sint amandsberg) -
friedel baruch (amsterdam) - huug benoy (antwerpen) -
renaat braem (antwerpen) - bert brouwers (leffinge) -
john bultinck (gent) - ernest burnelle (luik) - bob carlier
(gent) - piet c. claeys (tervuren) - mieke claeys-van
haegendoren (tervuren) - guy cooreman (gent) - ludo cuyvers
(berchem) - bernard dandoy (brussel) - jan debrouwere
(antwerpen) - albert de coninck (edegem) - wim de poorter
(sint michiels) - hendrik deraeve (gent) - chantal de smet
(brugge) - jacques de visscher (gent) - emiel de wilde
(gent) - jacques dhaenens (gent) - wolf ehrlich (tel aviv)
- k.n. elno (meer) - tibor erényi (budapest) - piet
frantzen (brussel) - jan galandauer (praag) - leo geerts
(deurne) - paul goossens (mechelen) - jacques gutwirth
(parijs) - gus hall (new york) - erik hendrickx (oostakker)
- peter hess (berlijn) - heinz küster (berlijn) - victor
michaut (parijs) - leo michiels (antwerpen) - achilles
mussche (gent) - jacky nagels (jette) - marc neymarc
(moskou) - willem pee (bosvoorde) - claude renard (doornik)
- daniël robberechts (everbeek) - micheline roeland (jette)
- j.ma. gonzales ruiz (rome) - rudolph sauerzapf (wolven) -
vitali stoljarov (berlijn) - hedwig speliers (nieuwpoort) -
emiël swillens (gent) - andrée terfve (luik) - maarten
thijs (brussel) - jef turf (gent) - georges van den boom
(brussel) - frans van den branden (antwerpen) - karel van
dooren (mechelen) - daniël van dyck (berlijn) - r. van
grimbergen (grimbergen) - marijke van hemeldonck (oudergem)
- juul verhelst (melle) - roland willems (brugge) - joop
wolff (amsterdam)

REDAKTIEKOMMITEE

herman balthazar - bert brouwers - john bultinck - bob
carlier - guy cooreman - ludo cuyvers - jan debrouwere -
hendrik deraeve - chantal de smet - jacques dhaenens -
k.n. elno - piet frantzen - leo michiels - jacky nagels -
daniël robberechts - micheline roeland - hedwig speliers -
jef turf - marijke van hemeldonck - juul verhelst.

eindredactie

Guy cooreman

het vmt verschijnt om de drie maanden

losse nummers kosten 35 fr.

leesgeld voor een volledige jaargang: 120 fr.

voor lezers in het buitenland: 150 fr.

steunabonnementen van 150 fr. en meer worden graag aanvaard
betalingen op postgiro nr 8690.23 van guy cooreman -
zakenrekening - gent

adres van de redactie: dr guy cooreman, guinardstraat, 10,
9000 gent, telefoon 09/25.21.34

adres van de verantwoordelijke uitgever: boekhandel marnix,
ajuinlei, 18, 9000 gent.

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT - ZESDE JAARGANG - MAART 1971
Uitgeverij : Ajuinlei, 18 - Redaktie : Guinardstraat, 10 - 9000 Gent
HET AMERIKAANS LEGER TREKT ZICH TERUG UIT VIETNAM.

